

УДК 338.242

Козловський Д.О., здобувач ступеня PhD, кафедра менеджменту
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

ЦІЛЬОВА СПРЯМОВАНІСТЬ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЙ В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

Аграрний сектор є одним з найбільш динамічних секторів національної економіки та важливим нетто-експортером, що забезпечує левову частку надходжень до державного бюджету та підтримку економіки держави в складних умовах. В контексті нестабільності соціально-економічного та політичного середовища перед агропромисловою галуззю України поставлено фундаментальне завдання щодо досягнення сталого зростання сільськогосподарського виробництва, забезпечення населення країни продуктами харчування і сільськогосподарською сировиною. Відповідно нарощування ефективності аграрних підприємств і виведення агровиробництва на якісно новий рівень розвитку є системоутворюючими цілями для української аграрної сфери.

Розвиток українського аграрного бізнесу має значний потенціал, котрий потребує сучасних інноваційних підходів до його удосконалення та нарощування продуктивності. Вважаємо, що ключові компоненти стійкого зростання та розвитку аграрного сектору охоплюють:

- інвестування та техніко-технологічне оновлення виробничої бази аграрних бізнес-організацій. Національні агрокомпанії орієнтовані на активне інвестування в прогресивні, новітні технології, зокрема в цифрове та машинне управління основними бізнес-процесами, точне землеробство, автоматизацію виробничих процесів, більш активне використання дронів для обробки, зрошення та моніторингу посівів, використання біотехнологій для підвищення врожайності;

- потужний експортний потенціал національної аграрної галузі потребує постійного розвитку, розширення ринків збуту, запровадження міжнародних стандартів якості на агропродукцію тощо. Посилення експортного потенціалу аграрного сектору України в умовах глобалізації та кризових викликів є важливим напрямком розширення можливостей збуту, зміцнення експортних позицій, залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор. Диверсифікація ринків збуту в напрямку Азійського та Тихоокеанського регіону, країн Африки та з країнами Європейського Союзу сприяє посиленню позиції України в системі міжнародних відносин, дозволяє забезпечити якісно новий рівень. Розширення зернової ініціативи та «зерновий коридор» стали вагомими кроками у підтримці експортних можливостей аграрної галузі;

- посилення державної підтримки аграрного сектору через систему нормативно-правових преференцій, пільгового кредитування та субсидіювання малого та середнього бізнесу, розвитку програм органічного землеробства, використання екологічно безпечних технологій, що сприятиме зростанню виробництва конкурентоспроможної органічної продукції та її подальшого експорту;

- розвиток малих і середніх фермерських господарств, що володіють значним потенціалом з точки зору стабілізації економічної ситуації в регіональному розрізі, забезпечення продовольчої безпеки, розвитку сільських територій, формування робочих місць та соціальної стабільності, збільшення податкових надходжень до місцевих бюджетів;

- оптимізація логістичного забезпечення та покращення стану інфраструктури аграрного бізнесу. Розбудова логістичних ланцюгів, зокрема портових комплексів і удосконалення залізничного сполучення, розвиток мультимодальних перевезень з використанням декількох видів транспорту, відновлення та розвиток дорожньої, портової та припортової інфраструктури, оптимізація управлінських процесів у сфері транспортування агропродукції, покращення кадрового забезпечення, ефективне використання наявних потужностей.

Кризові виклики та нестабільність оточуючого середовища вимагають нового підходу до управління бізнес-організаціями аграрної сфери. Менеджмент аграрних підприємств в умовах невизначеності та кризових ситуацій вимагає розробки ефективних стратегій та швидкої адаптації до викликів, збереження фінансової стійкості та спроможності, оптимізації ключових бізнес-процесів, системного підходу до управління кадровим, ресурсним забезпеченням бізнесу. Вважаємо, що саме ефективне, цільове та стратегічно-орієнтоване управління розвитком аграрних бізнес-організацій в системі антикризового менеджменту є вагомим компонентом забезпечення довгострокового розвитку підприємств аграрної сфери. Враховуючи специфічні особливості аграрного бізнесу, відсутність адаптованих механізмів управління аграрними підприємствами в умовах кризових ситуацій, динамічність зовнішнього середовища та деструктивність розвитку економіки країни в цілому актуалізується проблема пошуку інструментів управління внутрішніми бізнес-процесами, розробки ефективних стратегій ринкового розвитку та адаптування до змін кон'юнктури ринку.

Отже, цільова спрямованість розвитку аграрних бізнес-організацій в системі антикризового управління полягає в забезпеченні їх стійкості, ефективності та адаптивності до умов нестабільного економічного середовища.

В умовах глобальних викликів, економічних криз, зміни клімату, нестабільності цін на аграрну продукцію, пандемії, активізації військових конфліктів та під впливом інших непередбачуваних чинників, антикризовому управлінню відводиться ключова роль у забезпеченні життєздатності, стійкості та

Секція 1. Сучасні моделі ефективного менеджменту, бізнесу та маркетингу підприємств

конкурентоспроможності підприємств аграрного бізнесу. В даному аспекті основні цілі антикризового менеджменту аграрних бізнес-організацій мають охоплювати наступні складові, рис. 1:

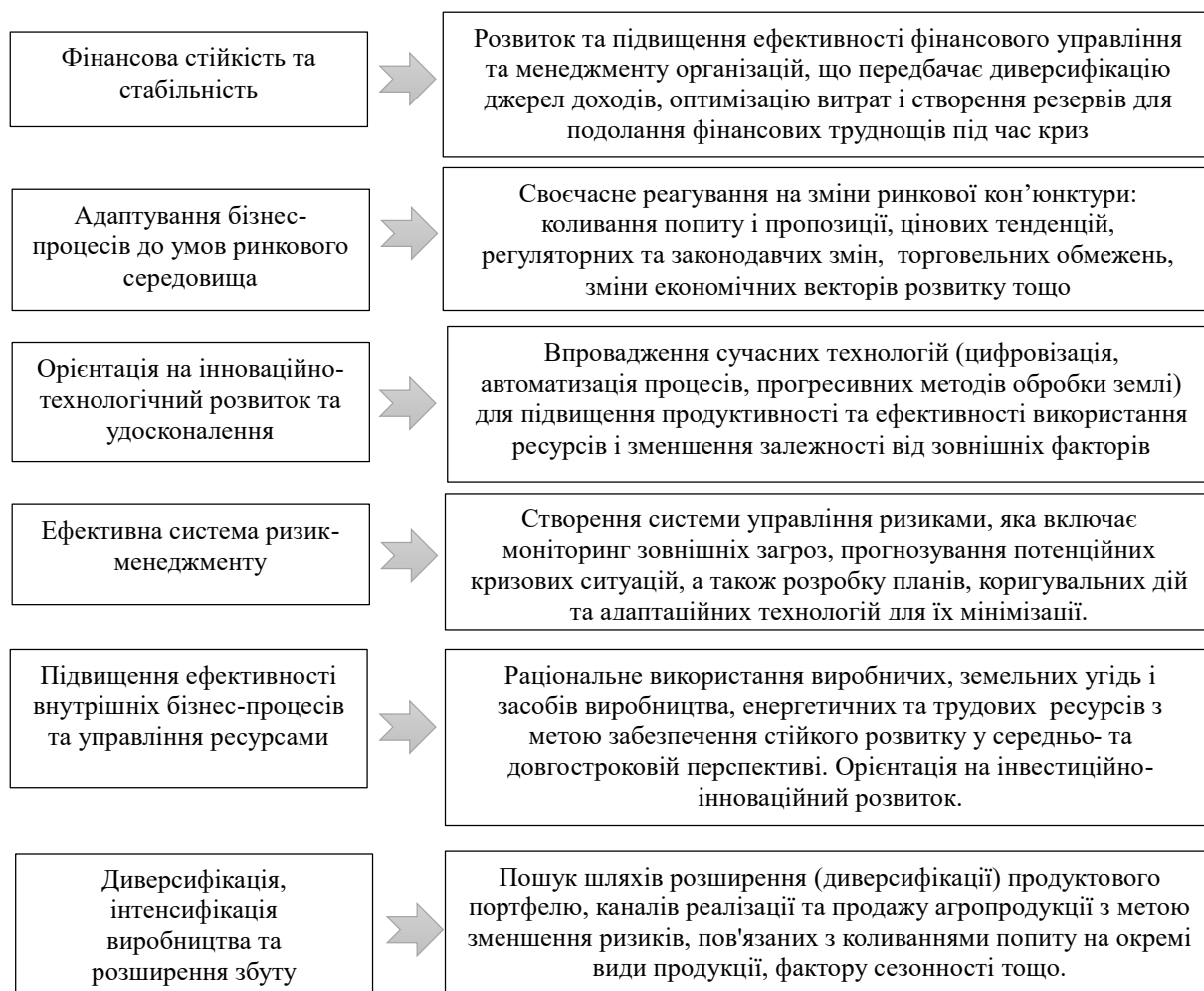

Рис. 1. Цільова спрямованість антикризового менеджменту аграрних бізнес-організацій в умовах невизначеності

Таким чином, цільова спрямованість розвитку аграрних бізнес-організацій в умовах антикризового управління полягає у створенні й реалізації стратегій, яка дозволять забезпечити зростання конкурентоспроможності, посилення фінансової синергії, зміцнення фінансової спроможності та забезпечення стійкого зростання аграрних підприємств. Комплексність проблем ефективного розвитку аграрного сектору, особливо в умовах війни та збройної агресії з боку російської федерації потребує системного підходу та побудови багатовекторної стратегії забезпечення відновлення аграрної сфери, підвищення якості управлінських процесів, зміцнення позицій аграрного бізнесу у внутрішньому та міжнародному аспектах.

Список використаних джерел:

1. Кучер Л.Ю. Економічні засади управління інноваційними проектами підприємств аграрного сектору: теорія та практика: моногр. Харків: ФОП Бровін О.В., 2021. 640 с.
2. Кущик А. П., Краснощок Я. В. Впровадження інноваційних підходів у практику антикризового управління на підприємствах. *Modern Economics*. 2023. № 39 (2023). С. 82-88. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V39\(2023\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V39(2023)-12).
3. Лункіна І. Ю. Теоретичні аспекти антикризового управління підприємством в умовах турбулентності зовнішнього середовища. *Бізнес Інформ*. 2024. №1. С. 22–28. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-1-22-28>
4. Мальцев О. В. Логістичне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору: проектний підхід. *Journal of Innovations and Sustainability*, 5(1), 2021 URL: <https://doi.org/10.51599/is.2021.05.01.04>
5. Рогожук, Н. Перспективи розвитку аграрного бізнесу в Україні в умовах війни. *Економіка та суспільство* 54. 2023. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-14>
6. Соколюк С. Ю., Коротев Н. А., Жарун Е. В., Тупчий О. С., Бленда Н. А. Диверсифікація як стратегічний напрям сталого розвитку підприємств аграрного сектору економіки. *Збірник наукових праць Уманського НУС. Випуск 99 Частина 2*. 2021. С. 326-336